

УДК 911.375.5:712.2

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕГРАЦІЇ ВОДИ У МІСЬКИЙ ЛАНДШАФТ ТА
ЕСТЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОФОРМЛЕННЯ НАБЕРЕЖНИХ****Ю. В. Гусарук**

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, 3 курс,
спеціальність «Архітектура та містобудування»,
навчально-науковий інститут будівництва архітектури та дизайну
Науковий керівник – ст. викладач Л. С. Бичковська

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті розглянуто роль води у формуванні міського ландшафту та розвитку набережних, аналіз практик інтеграції водних об'єктів у структуру міста, а також запропоновано варіант відновлення прибережної зони річки Устя та території Гідропарку в місті Рівне.

Ключові слова: вода, міський ландшафт, набережна, урбаністика, архітектура, простір, естетика.

The article considers the role of water in the formation of the urban landscape and the development of embankments. Analysis of the practices of integrating water bodies into the structure of the city, and also proposed an option for restoring the coastal zone of the Ustyа River and the territory of the Hydropark in the city of Rivne.

Keywords: water, urban landscape, embankment, urbanism, architecture, space, aesthetics.

Дж. О. Саймондс говорить, що природа розкриває себе людині (архітектору) як «вічний, живий, величезний і сприятливий фон і основа для кожного його проекту й схеми». Він вважає людину непомітним відвідувачем ландшафту, яка тихо ввійшла – оглянула, не нав'язуючи своєї присутності, і пішла. Таким чином, ландшафт зберігає первозданий стан і гранично виявляє природну красу. Автор говорить, що все, що б не запроєктували в ландшафті, впливатиме на цей ландшафт, а проєктувальник (архітектор) є залученим в «безперервний процес творення або зміни характеру ландшафту» [1].

Одна із ключових складових природного середовища є вода, яка здатна задавати тональність усьому міському простору. Урбаністика і ландшафтна архітектура розглядають річки, озера, канали як динамічні елементи, що створюють візуальні акценти, виконують рекреаційну, санітарну, комунікаційну функції. Історично розвиток міст прив'язувався до водних об'єктів, зважаючи не лише на практичні аспекти, а й на естетичні. Таким чином, вода виступає основою гармонійного співіснування архітектури та природи.

Мета статті – проаналізувати теоретичні основи та естетичні принципи гармонійного включення водних об'єктів у міський ландшафт, ілюструючи їх на прикладі зарубіжних проєктів та перспектив розвитку річки Устя та Гідропарку в місті Рівне.

Набережна, як правило, виступає важливою громадською зоною, що об'єднує людей, простір і природне середовище. Її ефективність залежить від інтеграції з водою, зеленими насадженнями та архітектурою довкола.

Зазвичай розташована таким чином надбережна променада є улюбленим місцем для прогулянок мешканців і дуже привабливою для туристів. Однак, вона не виконує належної ролі у прикрашенні міста, якщо цьому не сприятиме характер його безпосереднього запліччя, його тло. Ріка є тією складовою ландшафту, яка вносить найбільше спокою і поваги. Ті самі

риси повинні знайти відображення в оформленні її міських берегів. Однак цей вид не повинен бути занадто спокійним і занадто правильним, оскільки це робило би його монотонним [2].

Просторове планування має зберігати природну тектонічність берегів, повагу до природних форм і особливостей. Проте навіть найгарніше узбережжя ріки не виконає належно своєї ролі у формуванні естетичних достоїнств міста, якщо вода в річці не буде чиста. На жаль, сьогодні ріки у високо розвинених країнах втратили свою природну сутність і перетворилися на техногенні канали без життя. Це негативно впливає як на екологію, так і на гігієну та загальне враження від міського простору.

Відновлення занедбаних прибережних міських територій сьогодні стало важливою частиною розвитку урбаністики. Такі перетворення не лише покращують екологічну ситуацію в містах, а й підвищують якість життя, приваблюють інвестиції та створюють нові зони відпочинку для містян.

Яскравим прикладом є парк Pier C, розташований уздовж набережної річки Гудзон у Гобокені, штат Нью-Джерсі. Він є частиною постійних зусиль міста, спрямованих на створення відкритого простору для відпочинку на березі води. Будучи причалом для активного відпочинку, призначеним для відвідувачів будь-якого віку, новий парк доповнює сусідні парки за програмою та формою [3].

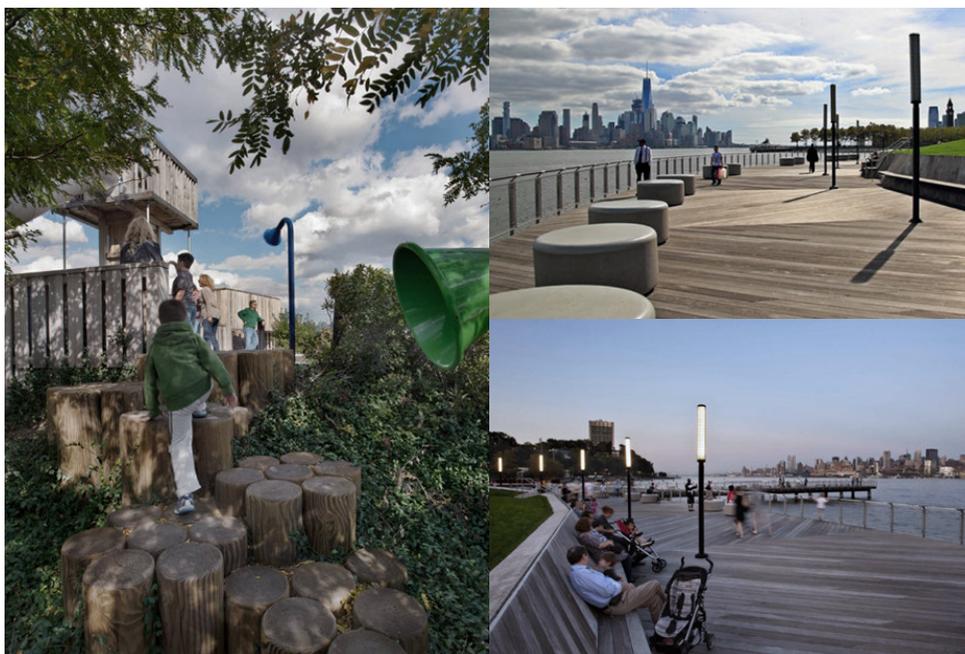

Рис. 1–3. Парк Pier C, розташований уздовж набережної річки Гудзон у Гобокені, штат Нью-Джерсі [3]

Інший приклад – набережна Мінханг у Шанхаї – це амбітна історія відродження міста. Дизайн набережної включає безперервні зелені стрічки пішохідних, бігових і велосипедних доріжок і 3 пішохідні мости, які з'єднують разом житлові, освітні та ділові райони. Ландшафт було спроектовано шляхом поділу чотирьох окремих зон, які покращують красвиди та вперше створюють доступ до річки. Лінійні зони набувають абстрактної прибережної форми та містять інноваційні осередки активності з газонами, кафе, спортивним парком і площею для проведення заходів [4].

Рис. 4–6. Набережна Мінханг у Шанхаї [4]

В Європі також активно розвиваються такі проєкти. Набережна Stranden в районі Акер-Брюгге в місті Осло, Норвегія. Проєкт є першим етапом багатоступінчастої реконструкції набережної. Дванадцяти кілометрова смуга з'єднує західну і східну частини міста і стала його головним променадом. Набережна була офіційно відкрита в травні 2014 року [5].

Рис. 7. Набережна Stranden в місті Осло, Норвегія [6]

На основі вивчення зарубіжного досвіду ревіталізації прибережних територій у світі хочемо запропонувати бачення можливого благоустрою території Гідропарку у місті Рівному.

Рівне – місто, яке має значний потенціал інтеграції води у свій міський ландшафт. Центральним водним елементом є річка Устя, яка протікає через усе місто, а також Гідропарк – велика зелена зона, розташована біля її берегів. Наразі триває активне обговорення та проєктування ревіталізації цієї території.

Планується очищення русла річки, поліпшення якості води, а також створення якісних пішохідних маршрутів, рекреаційних просторів і сучасної інфраструктури для активного відпочинку. Гідропарк має перетворитися на повноцінну міську набережну, яка об'єднає функції відпочинку, спорту, культури та екологічного відновлення.

Англійський теоретик ландшафтного мистецтва С. Кроу приділяв значну увагу емоційному впливу води, підкреслюючи, наскільки різноманітною може бути її присутність у просторі: «Настрій, якому слугує вода, такий же різноманітний, як і людський темперамент. Вона може бути безтурботною, діяльною – з буйними потоками, що стрімко спадають, або ж легкою й грайливою» [7].

Проєкт регенерації території навколо Усті має на меті підкреслити саме багатство «темпераменту» водного простору: поєднати активні та спокійні ділянки, створити місця для тихого відпочинку біля води й одночасно забезпечити динамічні рекреаційні зони.

Рис. 8. Набережна вздовж річки Устя м. Рівне

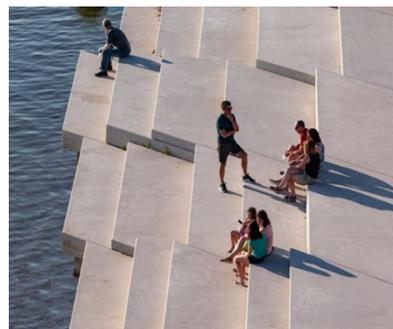

Рис. 9–10. Приклади розташування МАФ вздовж набережної [9; 10]

Запропоновані підходи в дизайні передбачають використання сучасних тенденцій ландшафтної архітектури, аналогічних світовим прикладам успішних прибережних перетворень. Такі простори гармонійно інтегрують природу і місто, розширюють доступ громадян до води, зберігаючи екологічний баланс.

Рис. 11. Набережна Гідропарку

Рис. 12–13. Варіанти облаштування набережної [9; 10]

Як видно з фото, сучасні набережні поєднують органічні лінії, безпосередній доступ до води, багатофункціональні громадські простори та емоційний контакт із природою. Таким чином, оновлення Гідропарку та річки Усті має не лише екологічний і естетичний ефект, але й важливу соціальну місію – зробити місто більш привабливим, комфортним та гармонійним для мешканців і гостей Рівного.

Рис. 14. Набережна вздовж річки Устя м. Рівне

Рис. 15–16. Варіанти облаштування набережної

Вода є ключовим чинником формування гармонійного, естетично насиченого та екологічно збалансованого міського ландшафту. Її присутність у структурі міста впливає як на просторову організацію, так і на емоційне сприйняття середовища. Вода має здатність надавати міському простору динамічності або спокою, урізноманітнювати візуальну композицію, створювати місця для відпочинку та соціальної взаємодії.

Раціональне включення водних об'єктів у міське середовище вимагає продуманого архітектурно-ландшафтного підходу, що поєднує природні особливості з потребами людини. Важливим є також забезпечення екологічної чистоти водойм, адже саме якісний стан водного середовища визначає його потенціал як повноцінної складової міста.

Таким чином, вода у міському краєвиді є не лише природним елементом, а й носієм культурного змісту, архітектурної ідентичності та просторової гармонії. Її правильне інтегрування у міський простір відкриває нові можливості для сталого розвитку міст.

1. Кучерявий В. П. Ландшафтна архітектура : підручник. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 560 с.
2. Дідик В. В., Максим'юк Т. М. Естетика та композиція ландшафту, 2012.
3. Pier C Park. URL: <https://www.mvvainc.com/projects/pier-c-park> (дата звернення: 08.10.2025).
4. Minhang Riverfront Regeneration / SPARK. URL: https://www.archdaily.com/970831/minhang-riverfront-regeneration-spark-architects?ad_source=search&ad_medium=projects_tab (дата звернення: 08.10.2025).
5. Міська набережна в Осло. URL: <https://dom.ukr.bio/ua/articles/6918/> (дата звернення: 08.10.2025).
6. URL: <https://www.pinterest.com/pin/820499625900562198> (дата звернення: 08.10.2025).
7. Крижановська Н. Я., Вотінов М. А., Смірнова О. В. Основи ландшафтної архітектури та дизайну : підручник / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 348 с.
8. URL: <https://pin.it/7Kup5j4v4> (дата звернення: 08.10.2025).
9. URL: <https://www.pinterest.com/pin/820499625899656408/> (дата звернення: 08.10.2025).
10. URL: <https://www.elle.be/nl/190302-ecotoerisme-7-slowtraveltips-slovenie.html> (дата звернення: 08.10.2025).
11. URL: <https://www.pinterest.com/pin/820499625899673313/> (дата звернення: 08.10.2025).